

▶ A VIDÉK GAZDASÁGA ÉS A FENNTARTHATÓ KÖRNYEZET EURÓPÁBAN

TÁMOGATÁS AZ EURÓPAI MEZŐGAZDASÁGI VIDÉKFEJLESZTÉSI ALAPBÓL A 2014 ÉS 2020 KÖZÖTTI IDŐSZAKRA

▶ Vidékfejlesztés: a teljesíthető célok egy példája. A 4. PRIORITÁS célja a mezőgazdasághoz és erdőkhöz kapcsolódó ökoszisztémák helyreállítása, megőrzése és fejlesztése.

Folytatva azt a cikksorozatot, amely egyenként mutatja be az európai strukturális és befektetési alapokat, a Panorama magazin ebben a számában az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alappal foglalkozik. Az ESB-alapok, név szerint az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), a Kohéziós Alap, az Európai Tengerügyi és Halászati Alap (ETHA), az Európai Szociális Alap (ESZA) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) lesznek azok a fő uniós alapok a 2014 és 2020 közötti időszakban, amelyek támogatni fogják a foglalkoztatást és a növekedést Uniós-zerthe. Jelentős mértékben hozzájárulnak az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedésre irányuló Európa 2020 stratégia megvalósításához.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap finanszírozza az Unió vidékfejlesztési hozzájárulását az Európai Unió egész területén. A közös agrárpolitika két pillére közül ez az egyik, amely a gazdálkodóknak közvetlenül kifizetett támogatást és a mezőgazdasági piacok támogatását is finanszírozza.

Háttér

Az Unió területének mintegy 80%-a vidéki terület, amelynek többségét gazdálkodásra használják, vagy erdők borítják. Az Unió lakosságának fele vidéken él. A vidék sok városlakónak a rekreációs lehetőségek, a pihenés és a szórakozás forrását jelenti. A vidéket érintő múltbéli környezetformáló emberi tevékenységek napjainkban is folytatódnak.

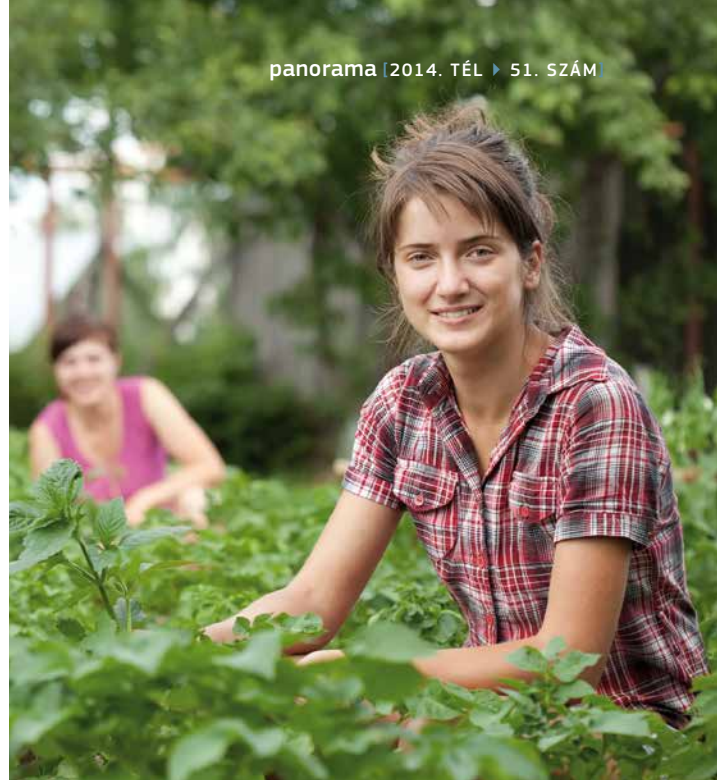
A vidékfejlesztés a közös agrárpolitika lényeges eleme, amely az elmúlt évtizedekben abból az igényből fakadt, hogy a gazdálkodók támogatását a versenyképesség, a gazdasági lehetőségek diverzifikációja felé tereljék, valamint biztosítsák

HÁLÓZATÉPÍTÉS

A 2008-ban elindított Európai Vidékfejlesztési hálózat, valamint a tagállamok nemzeti vidéki hálózatai nagymértékben hozzájárulnak – és a jövőben is hozzá fognak járulni – a vidékfejlesztési politika megvalósításához. Közös munkával megmutatják, hogy megállják a helyüket több olyan hasznos szerepben, amelyek célja az említett politika megvalósításával összefüggő értéktartás és minőségjavítás. Hozzájárulnak az egységesség javításához a programozás terén, és rendszeres információ- és tapasztalatcserét tesznek lehetővé a vidékfejlesztésben érdekelt felek között. A LEADER-szemléleteket ösztönző szükséges kapacitásbővítésben is kiemelt szerepet játszanak, létezésükkel pedig hozzájárulnak a közös elemzésekhez, amelyek előnyös kilátásokat vázolnak fel uniós és nemzeti szinteken egyaránt. A hálózat a jövőben is hozzá fog járulni az új programozási időszakot érintő további fejlesztésekhez.

a környezeti közjavakat azzal a felismeréssel kiegészítve, hogy a mezőgazdaság nem tekinthető a tágabb értelemben vett vidéki gazdaságtól elszigetelt ágazatnak. A vidékfejlesztési politika egyik sajátossága, hogy kifejezetten a kedvezményezett igényeihez igazodik. Projektjei jellemzően kisméretű és a vidéki területeken elszórtan megvalósuló kezdeményezések.

A vidékfejlesztési igények támogatása

A tapasztalatok azt mutatják, hogy kifejezett támogatás nélkül a vidék igényei alulmaradhatnak a finanszírozási versenyben a városi központokkal szemben. Létfontosságú ezért kellő figyelmet fordítani a vidéki területekre. Közülük néhány különös kihívásokkal küzd: például a lakosság csökkenése, alacsonyabb oktatási és jövedelemszint, és nem megfelelő infrastruktúra és szolgáltatások jellemzik ezeket a területeket. Az EMVA támogatásai segítik a városok és a vidék közötti egyenlőtlenségek megoldását. A vidéki területek jelentős potenciállal rendelkeznek. Létfontosságú magán- és közjavak, így például élelmiszerek és egyéb nyersanyagok, a táj, a friss levegő és víz, valamint lakhatásra és munkavégzésre alkalmas területek forrásai.

Az EMVA kulcsfontosságú szerepet játszik a vidéki területek gazdasági, környezeti és társadalmi tevékenységeinek támogatásában. A növekedés, a gazdasági tevékenységek diverzifikálása és a munkahelyteremtés ösztönzése révén erősíti a vidéki gazdaságokat. Több olyan vidéki közösségi kezdeményezést és projektet is finanszíroz, amelyek célja az életszínvonal javítása. Ezenkívül a természeti források, így például a talaj, a víz, valamint a biológiai sokféleség megóvását fokozva, a fenntarthatóságot növelve, valamint a közjavak megteremtését támogatva javítja és fenntartja a vidéki környezet állapotát.

Hat prioritás

Azokat az aktuális és a jövőre vonatkozó kihívásokat figyelembe véve, amelyekkel az Unió vidéki területei szembesülnek, hat prioritást állapítottak meg az EMVA számára. A prioritások révén garantálható, hogy a leginkább rászoruló régiók kapják meg a finanszírozást, miközben a velük kapcsolatos politikai eredmények és hatékonyság értékelésére is sor kerül. A prioritások a következők:

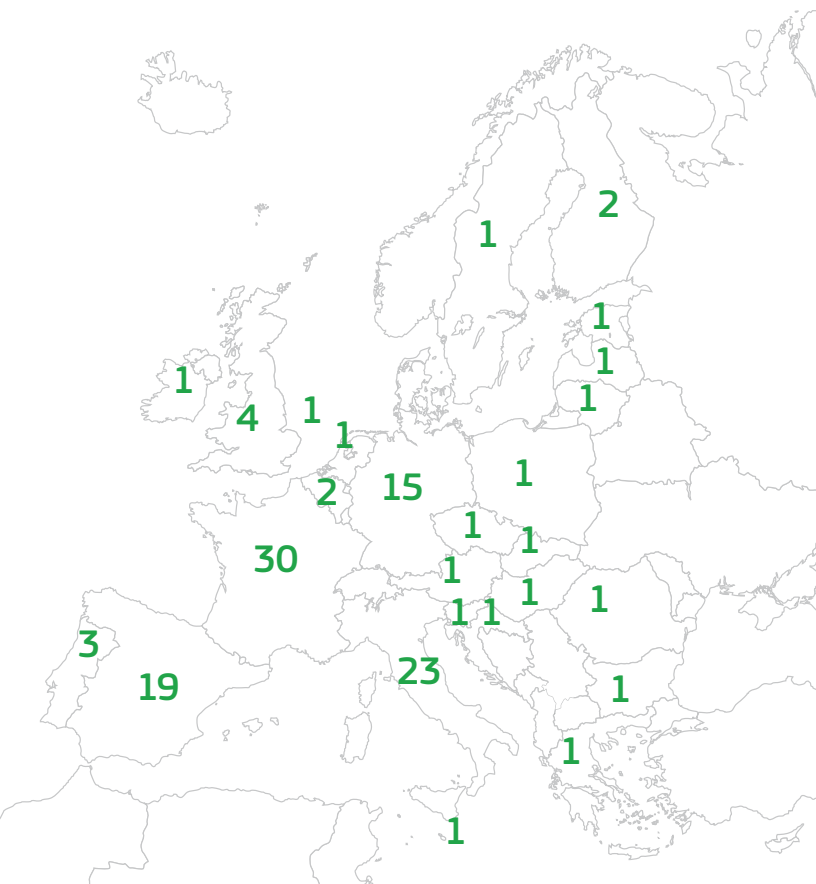
- ▶ 1. A tudásátadás és az innováció előmozdítása a mezőgazdaságban, az erdészetben és a vidéki térségekben.
- ▶ 2. Az összes típusú, köztük a síkvidéki, hegyvidéki, nagy- és kiscgazdaságok életképességének ösztönzése minden régióban és fenntartható erdőgazdálkodás megvalósítása.
- ▶ 3. Az élelmiszerlánc szervezetségének javítása, a gazdálkodóktól származó termékek feldolgozását és népszerűsítését, az állatjólét javítását és a kockázatkezelési eszközök gazdálkodók általi használatának támogatását is ideértve.
- ▶ 4. A mezőgazdasághoz és erdőkhöz kapcsolódó ökoszisztémák helyreállítása, megőrzése és fejlesztése.
- ▶ 5. Az erőforrások hatékony felhasználásának, az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaságra való áttérésnek és az éghajlatváltozáshoz alkalmazkodó gazdaságnak a támogatása a mezőgazdasági, élelmiszer-ipari és erdészeti ágazatokban.
- ▶ 6. A társadalmi befogadást, a szegénység csökkentését és a gazdasági fejlődést ösztönző politika a vidéki területeken.

Hogyan működik az EMVA a gyakorlatban?

A 2014–2020 közötti programozási időszak elején minden tagállamnak az egész területére kiterjedő nemzeti vagy regionális vidékfejlesztési programot, illetve programokat kell kidolgoznia. Az új programozási időszakra összesen 118 vidékfejlesztési program készül.

A vidékfejlesztési programok felépítése a következő: a terület elemzésétől kezdve a vidéki terület igényeit is meghatározzák a hat vidékfejlesztési prioritással összefüggésben, amelyek további 18 kiemelt területre bonthatók le. Mindezek alapján stratégiát dolgoznak ki, kiválasztva azokat a kiemelt területeket, amelyek megfelelnek a konkrét nemzeti vagy regionális igényeknek.

▶ A VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAMOK SZÁMA ORSZÁGONKÉNT ÖSSZESEN ▶ 118

Forrás: Európai Bizottság

A kiemelt területek alkotják az egyes vidékfejlesztési programok fő strukturális elemeit, és minden programnak van legalább egy számszerűsített célja, amelyet a megvalósítása során teljesíteni kell. A stratégia kidolgozását követően olyan intézkedésekre és műveletekre tesznek javaslatot, amelyek megvalósításával el kell tudni érni a kitűzött célt. A vízminőség javításához szükség lehet például egy olyan intézkedéscsomagra, amely a vízkimosódás és -szivárgás csökkentésére szolgáló területrendezési gyakorlatokból, tanácsadási támogatásból és beruházásokból áll.

Milyen mértékű támogatás áll rendelkezésre?

A 2014 és 2020 közötti hétéves időszakra mintegy 95 milliárd eurót különítettek el az EMVA-nak az Unió költségvetéséből. A gyakorlatban ez csak egy részét jelenti a felhasználható támogatásnak, mivel minden egyes euróhoz, amivel az Unió hozzájárul a finanszírozáshoz, a tagállamok kormányainak és/vagy kedvezményezettjeinek hozzájárulást kell fizetniük, amelynek mértéke az érintett tagállam gazdasági fejlettségének szintjétől és a támogatott tevékenység típusától függ. Ezért a projekthez szükséges finanszírozás megteremtése az

A LEADER SZEMLÉLET

A LEADER alulról felfelé építkező vidékfejlesztési szemlélet, amelyet helyi akciócsoportok indítottak útjára. A szemlélet az évek során igazolta, hogy hatékony eszköz lévén képes a helyi lakosoknak segíteni az előttük álló kihívások és lehetőségek értékelésében, valamint abban, hogy megfogalmazhassák és megvalósíthassák ötleteiket. A 2007–2013 közötti időszak értékes tapasztalataira építve a LEADER sokkal kifinomultabb szemléletté vált a 2014–2020 időszakra nézve, miközben a híveinek száma is egyre növekedett.

A LEADER szemléletnek hét vezérelve van:

- 1. TERÜLETI JELLEG:** kicsi, homogén és társadalmilag összetartó területre koncentrálni.
- 2. ALULRÓL FELFELÉ ÉPÍTKEZIK:** a helyi szereplők tervezik meg a stratégiát, és választják meg az intézkedéseket.
- 3. KÖZ-MAGÁN PARTNERSÉG:** a helyi akciócsoportok köz- és magánszektorbeli szereplőkből álló kiegyensúlyozott csoportok, amelyek minden elérhető készséget és erőforrást képesek mobilizálni.
- 4. INNOVÁCIÓ:** a helyi akciócsoportok kellő rugalmassággal rendelkeznek az új ötletek és módszerek bevezetéséhez.
- 5. INTEGRÁCIÓ:** a gazdasági, társadalmi, kulturális és környezetvédelmi intézkedések között, megkülönböztetendő az ágazati megközelítéstől.
- 6. HÁLÓZATÉPÍTÉS:** az egymástól való, személyes, szervezeti és intézményi tanulás helyi, regionális, nemzeti és európai szinten.
- 7. EGYÜTTMŰKÖDÉS:** a LEADER-csoportok között például tapasztalatcsere, az egymást kiegészítő jelleg vagy a kritikus tömeg elérése érdekében.

Unió, a nemzeti és a helyi szereplők közös felelőssége. Több tagállam emellett – a vidékfejlesztési programja finanszírozásának növelése érdekében – átcsoportosította a közvetlen kifizetési előirányzatának egy részét.

Milyen típusú tevékenységek finanszírozhatók?

Az EMVA számos különféle intézkedést finanszírozhat. Az alábbi lista ezek közül tartalmaz néhányat:

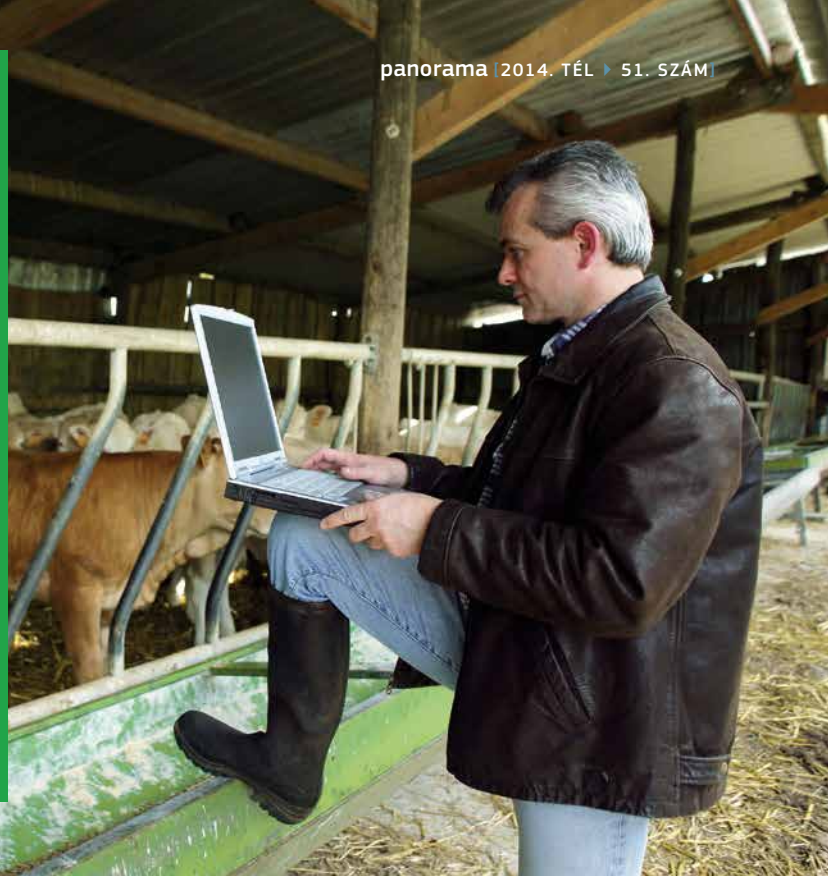
- ▶ 1.** A gazdaságok teljesítményének és fenntarthatóságának javítására irányuló beruházások költségeihez való hozzájárulás, a mezőgazdasági termékek népszerűsítéséhez és feldolgozásához nyújtott támogatás, valamint a nem mezőgazdasági jellegű tevékenységek létrehozásához és kifejlesztéséhez szükséges beruházások támogatása.
- ▶ 2.** A vidéki területeken tevékenykedő gazdálkodók, erdészek és kis- és középvállalkozások munkáját segítő tanácsadási szolgáltatások, amelyek javítják a gazdasági és környezeti teljesítményt, valamint elősegítik az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást.

INNOVÁCIÓ

A KÜLÖNFÉLE INNOVATÍV GYAKORLATOK
A FEJLŐDÉS MOTORJAI LEHETNEK.

Az Unió Európa 2020 növekedési stratégiájának céljai hangsúlyozzák Európa valamennyi (vidéki és városi) régiójának fontosságát abban a tekintetben, hogy egyenlő módon profitáljanak az innovációs lehetőségekből. Az új termékek, szolgáltatások, technológiák, folyamatok és szervezeti formák egyebek mellett növelhetik a gazdaságok és más vidéki vállalkozások profitját, hatékonyabban óvhatják a környezetet, és megerősíthetik a vidék társadalmi szövetét.

A 2010–2014 közötti időszakban változatos vidékfejlesztési intézkedéseket állítottak az innováció szolgálatába. Az ismeretátadást, a tanácsadói szolgáltatásokat, a tárgyi eszközökbe való beruházást és az együttműködést célzó intézkedések egyaránt különösen fontosak voltak. Az új programok során ezeket a területeket fogják továbbberősíteni.

- ▶ **3.** Legfeljebb 70 000 eurónyi tőketámogatás a gazdálkodásba kezdő fiatalok induló vállalkozásához, valamint a vidéki területek nem mezőgazdasági jellegű tevékenységeihez.
- ▶ **4.** Foglalkozások, képzések, coaching, gazdálkodói és erdészeti csereprogramok, valamint látogatások formájában megvalósítható szakképzés.
- ▶ **5.** Alapvető falusi szolgáltatásokhoz és a kisméretű infrastruktúra bármely típusának felújításához nyújtott támogatás, a megújuló energetikai, energiamegtakarítási és a szélessávú infrastruktúrát érintő beruházásokat is beleértve.
- ▶ **6.** Termelői csoportok és szervezetek létrehozása azzal a céllal, hogy a termelők termelési folyamatait és termékeit a piaci igényekhez lehessen igazítani, és meg lehessen közzösen szervezni a termékek előállítását és értékesítését.
- ▶ **7.** Azoknak a földhasználóknak a támogatása, akik olyan mezőgazdasági gyakorlatok mellett kötelezik el magukat, amelyek pozitív hatással vannak a környezetre, és hozzájárulnak az éghajlatváltozás mérsékléséhez.
- ▶ **8.** A hagyományos gazdálkodásról az organikus gazdálkodásra való áttérés ösztönzése.
- ▶ **9.** A földhasználók támogatása a Natura 2000 hálózattól és a víz-keretirányelvek rendelkezéseiből fakadó többletköltségek és elmaradt jövedelem kompenzálása céljából.
- ▶ **10.** A hegyvidéki területeken, illetve természeti vagy más egyéb sajátos korlátokkal rendelkező területeken gazdálkodók támogatása az érintett területen végzett mezőgazdasági termeléssel összefüggő nehézségek kapcsán felmerülő többletköltségek és elmaradt jövedelem kompenzálása céljából.
- ▶ **11.** Azoknak a gazdálkodóknak a támogatása, amelyek önként alkalmaznak állatjóléti módszereket a meglévő szabályok értelmében kötelezően teljesítendőeken felül.

Az EMVA eredményei és öröksége

Az EMVA támogatást nyújt a földhasználóknak, amelynek révén környezetbarát gazdálkodást folytathatnak földjeiken, egyúttal élelmiszert állítanak elő és munkahelyeket teremtenek a mezőgazdasági és élelmiszeripari ágazatban. A támogatások szavatolják, hogy a földeket hatékonyan és fenntartható módon hasznosítsák, ami hozzájárul a társadalom által elvárt közjavak biztosításához. Ilyen közjavak vagy a közjót szolgáló tevékenységek például a rekreációs jellemzők, az esztétikai látvány, a pihenésre szolgáló létesítmények, az értékes természeti erőforrások (a talaj, a víz és a biológiai sokféleség) megóvása, valamint az éghajlatváltozás elleni küzdelmet szolgáló intézkedések. Mindez lehetővé teszi, hogy egészséges bolygót hagyjunk öröklül a jövő generációi számára.

Az Unió vidékfejlesztési politikájának eredményei a vidéki területekre ellátogatva a legszembetűnőbbek. A gazdaságok egyre versenyképesebbé válnak, új vidéki vállalkozások jönnek létre, a vidék, az élővilág és a természeti erőforrások pedig védelmet élveznek. A vidékfejlesztési támogatás segíti a vidéki területek közötti összeköttetésének javítását, illetve növeli a vízellátási, a szennyvízkezelési és a szociális szolgáltatások stb. színvonalát. A vidéki közösségekben erősebbé válik a kormányzás, és javul az ott élők életminősége.

A 2014–2020 közötti időszakban a vidékfejlesztési alapoknak hatékonyabban kell teljesíteniük, és az uniós támogatás fejében magasabb értéket kell előállítaniuk.

▶ TOVÁBBI INFORMÁCIÓ

http://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020/index_hu.htm